

امسال سال سن نیست؟!

دکتر هادی زهدی

عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی کرمان

گل های نر زودتر از ماده و مجدداً سرد شدن هوا بوده و به قول کشاورزان منطقه رفسنجان، درختان گرده سوز شدند، یعنی گرده به گل ماده نرسیده است. متأسفانه برخی از کارشناسان این موارد را با سن و سنک زدگی اشتباه می گیرند و سم توصیه می کنند. این کار عملاً جز اینکه مشکل طغیانی شدن پسیل پسته را بیشتر کند، تأثیر دیگری ندارد.

اما ناگفته نماند که خصوصیات مراتع شاید در همه جای مناطق پسته خیز یکسان نباشد. بنابراین کشاورزان باید به مسئله پایش توجه داشته باشند. پایش این آفت باید از همین الان شروع شود. بنابراین لازم است که باغداران حین پایش، خوشه ها را بصورت تصادفی روی یک سینی سفید بتکانند. حتی این کار را در قبال علف های هرز موجود در باغ نیز می توان انجام داد. اگر سن ها در علف های هرز مشاهده شوند، باید ابتدا علف های هرز را سمپاشی کرد؛ چون در غیراینصورت سن ها از روی علف ها به درختان هجوم می آورند. پس از سفت شدن پوسته چوبی پسته، خسارت روی دانه ها خیلی شدید نیست، اما سن سبز خرطوم درشت تری دارد و علاوه بر دانه پسته به ساقه خوشه ها نیز خسارت می زند و باعث خشکیدن دانه های پسته می گردد.

برای مبارزه با سنک و سن تقریباً روش مبارزه یکسانی بکار می رود. سموم مختلفی هم امروزه برای این آفات ثبت شده است که می توان با توجه به نکات فنی، محلول سم تهیه شود و مورد استفاده قرار گیرد. در پایان یادآور می شوم که به طور کلی، مدیریت علف های هرز باغ پسته، نگهداری، زمان حذف و سمپاشی آنها در کاهش جمعیت آفات پسته بسیار اهمیت دارد.

شبکه های تور مانند سفید رنگی مشاهده می شود.

علف های هرز در باغ و در بیابان ها بهترین میزبان برای سن ها هستند. پراکنش بارندگی های امسال خوب بوده است و از اسفند ماه به بعد به گونه ای است که هر دو هفته یکبار بارندگی وجود داشته و گیاهان مرتعی با این باران ها خیلی خوب رشد کرده اند. وقتی علف های باغ تیلر نشوند، سن ها در بدو ورودشان به باغ روی این علف ها لانه گزینی می کنند و پسته را ترجیح نمی دهد. سن ها در واقع از بی غذایی به سمت پسته می آیند و از آن تغذیه می کند. پوست پسته ماده ای به نام فنل دارد و غیر از آفات اصلی پسته بقیه حشرات خیلی تمایلی به فنل ندارند.

زمستان گذرانی سن های سبز به صورت حشرات کامل قهوه ای کمرنگ در مناطق کوهستانی و زیر انواع بوته های وحشی نظیر درمنه، قیچ سپری می گردد. این حشرات در اواسط فروردین از مکان های زمستان گذران خارج شده و بر روی میزبان های تازه روئیده به ویژه بوته های اسپند تغذیه و سپس به صورت دسته ای تخم ریزی می نمایند. در صورت نامساعد شدن شرایط طبیعی (حدوداً از اواخر خرداد)، خشک شدن و خشبی شدن میزبان های وحشی و بالا رفتن جمعیت، سن ها به سمت باغ های پسته هجوم می آورند و تا وقتی که میزبانی باشد که ترکیبات خاص درخت پسته را نداشته باشد، این حشره سراغ درختان پسته نخواهد آمد. بیشترین عارضه ای که باغداران در سال جاری مشاهده می کنند، حالت سیاه شدگی دانه ها است. مسائل باغبانی و عدم تلقیح مناسب، باعث شده که خوشه ها تُک و ریز شوند. دلیل این عدم تلقیح، افزایش دما در اسفند ماه و نتیجتاً باز شدن

سن ها در باغ های پسته از آفات مهم محسوب می شوند، که شامل: سن سبز با لکه ی سفید، سن سبز یک دست، سن قهوه ای و سن قرمز است. زمستان گذرانی به صورت حشره ی کامل و در زیر بوته های گیاهان مختلف و یا گاهی در پناهگاه های درختان در ارتفاعات می باشد. این حشرات در اواسط فروردین ماه از مکان های زمستان گذرانی خارج شده و بر روی میزبان های تازه روئیده به ویژه اسپند، تغذیه و تخم ریزی می کنند. در صورت نامساعد شدن شرایط طبیعی، خشک شدن و از بین رفتن میزبان های وحشی و بالا رفتن جمعیت، سن ها به سمت باغ های پسته هجوم می آورند و ابتدا از علف های هرز اطراف و داخل باغ های پسته و سپس از میوه های پسته تغذیه می کنند.

امسال با توجه به بارندگی های اسفند و بهار، بیابان ها سبز هستند؛ از آنجایی که میزبان اول سن های پسته علف های بیابان و هرز می باشند، به نظر می رسد که احتمالاً سن ها روی درختان پسته نیابند و خسارت سن سبز و قرمز به حد پارسال نباشد.

باغدارانی که باغ هایشان در مجاورت بیابان ها و عرصه های منابع طبیعی است حتماً باید مراقب باشند تا این سن ها خسارتی به آنها وارد نسازند. البته خسارت «سنک ها» در مرحله ارزنو شدن دانه های پسته وجود داشته است. تغذیه سن ها از مرحله تشکیل میوه تا سخت شدن پوست استخوانی سبب سیاه شدن تمام میوه در ابتدای فصل می گردد و میوه های خسارت دیده بر روی درختان، خشکیده و ریزش می کنند. ابتدای فصل، اثر تغذیه سن ها در روی پوست سبز میوه شیره گیاهی به صورت قطرات شفافی خارج شده و محل تغذیه کاملاً مشخص می باشد و همچنین در وسط داخلی میوه ها